

СЕКЦІЯ 2 КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

УДК 342.9; 343.85

DOI 10.32999/ksu2307-8049/2019-2-2

РОЗВІДУВАЛЬНА ФУНКЦІЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ: ПОРВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Процаєв Володимир Володимирович,
кандидат юридичних наук, доцент,
Інститут Служби зовнішньої розвідки України
proshayev@i.ua
orcid.org/0000000197843706

У статті проаналізовано законодавство провідних країн світу стосовно загальних положень (цілей, принципів, завдань та функцій) організації і діяльності контррозвідувальних органів.

Мета. Мета роботи – виявлення особливостей у правовому визначенні розвідувальної функції в діяльності органів державної безпеки. Завдання – аналіз законодавчих актів та організаційних передумов, що спонукало законодавців визначити правовими нормами розвідувальну функцію саме в такому змісті та в таких формах, які існують зараз у чинному законодавстві. **Методи.** У якості основного методу дослідження автор спирався на юридичну компаративістику, або порівняльне правознавство, яке небезпідставно вважається в демократичних країнах світу одним із основних сучасних напрямів вивчення правових питань і яке має великий потенціал для пізнання закономірностей у правовому регулюванні діяльності розвідувальних і контррозвідувальних органів.

Результати. Результатами дослідження встановлено, що в законодавстві багатьох країн через визначені правовими приписами цілі, принципи, завдання та функції в діяльності органів державної безпеки чітко проглядається, крім інших розвідувальна, функція. У порівнянні із країнами пострадянського простору український законодавець за визначеними цілями та принципами теоретично в принципі надав вітчизняній контррозвідці можливість здійснювати, крім інших, розвідувальну функцію, але за завданнями та функціями – ні. Більш того, в законодавстві про діяльність розвідувальних органів правовим приписом визначено пряму заборону на здійснення розвідувальної діяльності з метою отримання інформації у сферах, що стосуються національної безпеки і оборони, іншими органами державної влади, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форми власності, а також фізичними особами. Таким чином, українські органи державної безпеки за чинним законодавством позбавлені у своїй діяльності розвідувальної функції.

Висновки. Робиться висновок, що українські органи державної безпеки цілком можуть, окрім інших функцій, визначених у чинному законодавстві, виконувати розвідувальну функцію. Але перед тим як визначити цю функцію правовим приписом, необхідно провести подальші наукові дослідження з питань визначення кола суб'єктів розвідувальної та контррозвідувальної діяльності, розподілу прав та обов'язків між ними, а також сфер застосування наявних спеціальних сил та засобів під час забезпечення національної безпеки.

Ключові слова: національна безпека, контррозвідувальні органи, організація та діяльність контррозвідувальних органів.

INTELLIGENCE FUNCTION IN THE ACTIVITIES OF STATE SECURITY AGENCIES: A COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS

Proshayev Vladimir Vladimirovich,
PhD in Law, Docent, Associate Professor,
Institute of Foreign Intelligence Service of Ukraine
vladproshayev@i.ua
orcid.org/0000000197843706

The article analyzes the legislation of the leading countries regarding the general provisions (goals, principles, tasks and functions) of the organization and activities of counter-intelligence bodies.

Purpose. The purpose of the work is to identify features in the legal definition of intelligence in the activities of state security bodies. The task is to analyze legislative acts and organizational preconditions that prompted legislators to define the intelligence function by legal norms precisely in this sense and in the forms that are currently in force in the current legislation.

Methods. As the main method of research, the author relied on legal comparatism or comparative law, which is reasonably considered in democratic countries of the world as one of the main contemporary areas

of studying legal issues and which has great potential for knowledge of the laws in the legal regulation of the activities of intelligence and counterintelligence agencies.

Results. The results of the study show that in the legislation of many countries, the goals, principles, tasks and functions in the activity of state security bodies are clearly viewed in the framework of the legal requirements, in addition to other intelligence functions. Compared to the countries of the post-Soviet space, the Ukrainian legislator, in theory, in principle provided the domestic counterintelligence the opportunity, among other things, to perform, in addition to other intelligence functions, theoretically in terms of its objectives and principles, but not in terms of tasks and functions. Moreover, the legislation on the activities of intelligence agencies stipulates a direct prohibition on the pursuit of intelligence activities in order to obtain information in areas related to national security and defense, other state authorities, enterprises, institutions and organizations, regardless of ownership, as well as physical persons. Thus, Ukrainian state security bodies, under the current legislation, are deprived of their intelligence functions.

Conclusions. It is concluded that Ukrainian state security bodies may, apart from other functions, as defined by the current legislation, perform intelligence functions. But before defining this function as a legal provision, further scientific research on the definition of the circle of intelligence and counterintelligence actors, the distribution of rights and responsibilities between them, as well as the scope of the use of existing special forces and means to ensure the national security.

Key words: national security, counter-intelligence bodies, organization and activity of counter-intelligence agencies.

1. Вступ

Порівнюючи законодавство у сфері правового регулювання організації та діяльності органів державної безпеки, можна констатувати, що законодавці різних країн визначають правовими приписами цілі, принципи, завдання, функції, компетенцію контррозвідальних органів із суттєвими особливостями. Одна з таких особливостей стосується розвідальної функції, яка в нормативно-правових актах або зовсім не визначається або позначається частково, або розкривається доволі повно. Це свідчить про відсутність загальних науково обґрунтованих концептуально-методологічних підходів вирішення питання про можливість та масштаби здійснення розвідальної діяльності контррозвідальними органами. З іншого боку, призначення, роль і місце органів державної безпеки залежать від існуючих систем політичного та державного устроїв кожної країни, що спонукає законотворців наділяти, частково надавати або зовсім позбавляти контррозвідку розвідальної функції. Отже, знання та врахування співробітниками українських силових структур основних правових засад діяльності контррозвідальних органів інших країн, їх цілей, принципів, завдань та функцій, у тому числі й розвідальної функції, може значно підвищити ефективність вирішення завдань, які ставить перед розвідкою і контррозвідкою Президент України. Наведені у статті положення також можуть бути корисними й для вітчизняних науковців-юристів, які працюють у сфері вдосконалення правової основи організації та діяльності контррозвідальних і розвідальних органів України. Таким чином, стаття може мати як практичне, так і теоретичне значення.

Стосовно проблематики статті відкритих наукових праць, у тому числі й в Інтернет-ресурсах, із боку вітчизняних та зарубіжних науковців немає. Як виключення можна назвати статтю російського науковця (Редкоус, 2007: 63–68), в якій він із загальних засад робив спробу порівняльного аналізу дуже широкого спектру проблем правового регулювання діяльності контррозвідальних органів за законодавством Росії та держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав.

Метою статті є виявлення особливостей у правовому визначенні розвідальної функції в діяльності контррозвідальних органів провідних країн світу, їх дослідження та розкриття, а завданнями – аналіз законодавчих актів та організаційних передумов, що спонукало законодавців визначати правовими нормами розвідальну функцію саме в такому змісті та в таких формах, які існують зараз у чинному законодавстві.

У дослідженні автор спирався на юридичну компаративістику, або порівняльне правознавство, яке небезпідставно вважається в демократичних країнах світу одним із основних сучасних напрямів вивчення правових питань і яке має надзвичайно великий потенціал для пізнання закономірностей у правовому регулюванні діяльності розвідальних і контррозвідальних органів.

2. Аналіз законодавчих актів стосовно цілей та принципів

Як правило, всі загальні положення (цілі, принципи, завдання та функції) знаходяться в перших статтях нормативно-правових актів про органи державної безпеки. Це свідчить про те, що законодавці приділяють їм особливе значення, визначаючи їх правовими нормами на рівні основних ідей або концептуально-методологічних підходів.

Визначення цілі діяльності контррозвідального органу є прерогативою керівництва держави. Це те, до чого контррозвідка має прагнути, застосовуючи весь комплекс наявних спеціальних сил та засобів. Національні громадські кола та зарубіжні демократичні організації в першу чергу цікавляться питаннями: яким чином законодавці держав формулюють цілі діяльності своїх контррозвідальних органів та який зміст вони вкладають у цей термін. Саме через ціль стає зрозумілим спрямованість діяльності контррозвідки, її сутність, зміст та призначення.

Дуже часто в законах замість «цілі» використовується близький термін «призначення», що означає ціль застосування, коло завдань, що вирішується. Так, білоруський законодавець під призначенням органів державної безпеки має на увазі *забезпечення безпеки особи, суспільства і держави від*

внутрішніх та зовнішніх загроз (Закон Республіки Білорусь, 2012: ст. 1). Російський законодавець призначення розкриває через вирішення контррозвідкою в межах своєї компетенції завдань щодо *забезпечення безпеки Російської Федерації* (Закон Російської Федерації, 1995: ст. 1). Отже, можна побачити цілком різний підхід до формулювання цілей у законодавстві двох країн. Якщо в білоруському законі це забезпечення безпеки особи, суспільства і держави, то в російському – забезпечення безпеки держави в цілому.

Деяко оригінально формулює ціль киргизький законодавець, визначаючи, що органи національної безпеки є органами виконавчої влади і призначені для *попередження нанесення шкоди безпеці Киргизької Республіки* (Закон Киргизької Республіки, 1994: ст. 1). Законодавець Республіки Узбекистан визначає ціль діяльності Служби державної безпеки доволі лаконічно через *забезпечення державної безпеки* (Закон Республіки Узбекистан, 2018: ст. 2). Так само визначає ціль і український законодавець, в основному спираючись на те, що Служба безпеки України *забезпечує державну безпеку* (Закон України, 1992: ст. 1). Досить докладно визначив ціль діяльності органів національної безпеки законодавець Туркменістану, підкресливши, що вони призначені для вирішення завдань, спрямованих на *забезпечення безпеки особистості і суспільства, захисту державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічної та оборонної могутності в системі забезпечення безпеки країни* (Закон Туркменістану, 2012: ст. 1).

Із наведених прикладів із законодавства держав пострадянського простору видно, що в питаннях визначення цілей діяльності органів державної безпеки є суттєві розбіжності. На відміну від білоруських та російських законодавців, які визначають цілі (призначення) через словосполучення «безпека держави», український та узбецький законодавці правильно, на наш погляд, використовують словосполучення «державна безпека». Категорія «безпека держави» значно ширше, ніж категорія «державна безпека», остання є частиною або елементом першої. У забезпеченні *безпеки держави* беруть участь усі елементи державного механізму, всі державні органи та силові структури. Тому законодавець, ставлячи *ціль* перед органами державної безпеки щодо забезпечення *безпеки держави*, явно перебільшує їхні можливості, а по суті – безпідставно розширює сферу застосування ними своїх спеціальних сил та засобів. Інакше кажучи, процес формулювання цілей та подальше переведення їх у правовий припис фактично окреслює всі можливі майбутні сфери застосування органами державної безпеки своїх специфічних сил та засобів. Але всі законодавці через цілі, які визначені правовими нормами в широкому розумінні або в вузькому, все одно дають підстави передбачати в діяльності органів державної безпеки наявність, окрім інших, суто розвідувальної функції.

Принципи діяльності. У законодавчих актах про діяльність органів державної безпе-

ки кількість принципів та їх правове визначення суттєво відрізняються. Так, російський законодавець визначає шість принципів (законність; повага та дотримання прав і свобод людини і громадянина; гуманізм; єдність системи органів федеральної служби безпеки, а також централізація управління ними; конспірація; поєднання гласних і негласних методів та засобів діяльності) (Закон Російської Федерації, 1995: ст. 5). Подібні принципи визначено й білоруським законодавцем, за винятком принципу конспірації. Натомість наведено додатковий принцип – незалежності від діяльності політичних партій та інших громадських об'єднань, якого немає у російському законі (Закон Республіки Білорусь, 2012: ст.4). Естонський законодавець сформулював принципи у вигляді імперативних правил, яких необхідно дотримуватися. Наприклад, дозволяється вживати лише таких заходів, які не обмежують надмірно основні права приватних осіб в порівнянні із цілями, яких намагаються досягти служби безпеки (Закон Естонської Республіки, 2000: ст. 3). Безперечно, принципи діяльності контррозвідувальних органів повинні міститись у нормативно-правовому акті, тому що це основні ідеї, положення, які складають основу, підвалини діяльності. Вони визначають сутність цієї діяльності, її зміст та спрямованість, а через це окреслюють сфери призначення контррозвідки в конкретній державі та в конкретній проміжок часу. Принципи контррозвідувальної діяльності не вигадуються законодавцем, а, навпаки, виникають з об'єктивних причин, які зумовлені політичними, економічними, соціальними та іншими потребами безпечного існування конкретного суспільства.

У законодавстві про органи державної безпеки, як правило, визначається в сукупності дві групи принципів. Перша група відображає діяльність контррозвідувальних органів у ранзі звичайних державних структур (законність, централізація управління системою органів, незалежність від діяльності політичних партій тощо). Друга – принципи суто контррозвідувальної діяльності (конспірація, поєднання гласних і негласних методів та засобів діяльності). Це цілком виправдано, бо в теперішній час контррозвідка функціонує в подвійній ролі: в якості органу державного управління або органу виконавчої влади та в якості спеціальної служби. Причому згодом перша роль починає переважати над другою. Зазначимо, що за радянські часи контррозвідувальні органи виключно діяли як спеціальні служби.

Підкреслюючи те, що із часом спеціальні контррозвідувальні служби все більше набувають статусу державних органів виконавчої влади, цілком зрозумілим є необхідність обов'язкового включення в перелік принципів діяльності органів державної безпеки принципу верховенства права (верховенство закону), який означає, що вся діяльність контррозвідувальних органів повинна бути підпорядкована захисту прав і свобод людини, її честі та гідності. Але жодна група принципів, у тому числі й принцип верховенства права, не заважає контррозвідці, крім інших, виконувати розвідувальну функцію.

3. Аналіз законодавчих актів стосовно завдань та функцій

У контррозвідувальній діяльності, як і в будь-якій іншій діяльності, категорії «ціль», «завдання» та «функції» тісно взаємопов'язані між собою та складають триаду. Поняття функції не слід ототожнювати із цілями та завданнями. Якщо ціль контррозвідувального органу – те, до чого його спрямовує керівництво держави і до чого він повинен прагнути, а завдання – засоби її досягнення, то функції – це основні напрями діяльності контррозвідувального органу, виконання встановлених для нього певних правил, дотримання алгоритму дій задля вирішення завдань, які на нього покладено. Таким чином, цілі і завдання визначають функції.

Цю триаду повністю відображено в нормативно-правових актах, які підлягають аналізу в даній статті. Саме в завданнях та функціях безпосередньо йде мова про здійснення контррозвідкою розвідувальної функції. Так, білоруський законодавець у завданнях прямо визначає, що органи державної безпеки в межах своєї компетенції здійснюють зовнішню розвідку в політичній, економічній, військовій, науково-технологічній, інформаційній, соціальній, демографічній та екологічній сферах відповідно до законодавства про зовнішню розвідку (Закон Республіки Білорусь, 2012: ст.10). Те ж саме можемо побачити і в іншому білоруському нормативно-правовому акті – в Положенні про КДБ Білорусі, в якому серед інших функцій для органу державної безпеки визначається розвідувальна функція (Положення про КДБ Білорусі, 2013: п.9.6 та 10.7). Чітко визначає завдання щодо здійснення контррозвідувальним органом розвідувальної діяльності російський законодавець, наголошуючи, що розвідувальна діяльність здійснюється органом зовнішньої розвідки федерального органу виконавчої влади в галузі забезпечення безпеки відповідно до Федерального закону «Про зовнішню розвідку» (Закон Російської Федерації, 1995: ст.11). Законодавці Азербайджану, Киргизстану, Туркменістану, Узбекистану та інших держав також у законах та положеннях визначають розвідувальну функцію в завданнях для органів національної безпеки.

Із часом завдання та функції для контррозвідувальних органів змінюються як за своєю кількістю, так і за змістом. Це свідчить про те, що завдання та функції є динамічними категоріями. Але завдання щодо здійснення контррозвідкою розвідувальної діяльності залишаються незмінними.

Наступною особливістю є те, що в законодавстві про діяльність органів державної безпеки іноді визначаються правовими приписами *основні та інші завдання*. Так, білоруський законодавець в обох нормативно-правових актах (Закон «Про органи державної безпеки республіки Білорусь» та Положенні про КДБ РБ) визначає лише основні завдання. Виникає питання: а де перелічено інші, не основні завдання? Може в інших актах або у відомчих наказах під грифом з обмеженим доступом? Тоді про це необхідно було б сказати у відкритому норматив-

но-правовому акті, як це зробив, наприклад, законодавець Республіки Казахстан, зазначивши, що *інші завдання* можуть покладатися на органи національної безпеки іншими законами Республіки Казахстан та актами Президента Республіки Казахстан (Закон Республіки Казахстан, 1995: ст. 2). Розвідувальний напрям у діяльності органів державної безпеки визначається виключно в переліку *основних завдань*.

Якщо порівняти українське законодавство із законодавством інших держав, то можна констатувати, що за визначеними цілями та принципами українська контррозвідка у принципі може здійснювати, крім інших, розвідувальну функцію, але за завданнями та функціями – ні. Більш того, у статті 6 Закону України «Про розвідувальні органи України» прямо зазначено, що здійснення розвідувальної діяльності з метою отримання інформації у сферах, що стосуються національної безпеки і оборони, іншими органами державної влади, підприємствами, установами й організаціями незалежно від форми власності, які не передбачені у цьому Законі, а також фізичними особами *забороняється*. Тобто українські органи державної безпеки за чинним законодавством позбавлені у своїй діяльності розвідувальної функції.

4. Висновки

Дослідивши особливості у правовому визначенні розвідувальної функції в діяльності контррозвідувальних органів провідних країн світу, можна констатувати, що українські органи державної безпеки цілком можуть, крім інших функцій, визначених у чинному законодавстві, виконувати розвідувальну функцію. Але перед тим як визначити цю функцію правовим приписом, необхідно провести подальші наукові дослідження з питань визначення кола суб'єктів розвідувальної та контррозвідувальної діяльності, розподілу прав та обов'язків між ними, а також сфер застосування наявних спеціальних сил та засобів під час забезпечення національної безпеки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Редкоус В.М. Опыт законодательного регулирования контрразведывательной деятельности в государствах-участниках СНГ. *Право и государство: теория и практика*. 2007. № 12. С. 63–68. URL : <http://naukarus.com/opyt-zakonodatel'nogo-regulirovaniya-kontrazvedyvatel'noy-deyatelnosti-v-gosudarstvah-uchastnikah-sng> (дата звернення: 28.06.2019).
2. Закон Республіки Беларусь «Об органах государственной безопасности Республики Беларусь» от 10 июля 2012 г. № 390-3. URL : <http://www.kgb.by/ru/zakon390-3/> (дата звернення: 28.06.2019).
3. Федеральный закон Российской Федерации «О федеральной службе безопасности» (с изменениями и дополнениями) от 3 апреля 1995 г. № 40-ФЗ. URL : <http://base.garant.ru/10104197/#ixzz3xbapLLON> (дата звернення: 30.05.2019).
4. Закон Кыргызской Республики «Об органах национальной безопасности Кыргызской Республики» от 11 января 1994 г., № 1362-XII. URL : <http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/710> (дата звернення: 25.05.2019).
5. Закон Республики Узбекистан «О Службе государственной безопасности Республики Узбекистан» от 5 апреля 2018 г., № ЗРУ-471. URL : <http://lex.uz/ru/docs/3610937> (дата звернення: 15.06.2019).

6. Закон України «Про Службу безпеки України». *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 382. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2229-12> (дата звернення: 28.05.2019).

7. Закон Туркменістана «Об органах национальной безопасности Туркменістана» от 31 марта 2012 г., № 283-IV. URL : http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=56409 (дата звернення: 1.06.2019).

8. Закон Эстонской Республики «О службах безопасности» от 20 декабря 2000 г. (ред. от 19.12.2007 г.). Объявлен Президентом Эстонской Республики 10.01.2001 г. № 974. URL : http://estonia.news-city.info/docs/sistemsw/dok_iegffb.htm (дата звернення: 30.05.2019).

9. Положение о Комитете государственной безопасности Республики Беларусь. Утверждено Указом Президента Республики Беларусь от 23 июля 2013 г. № 325 «О некоторых вопросах Комитета государственной безопасности»: URL : <http://www.kgb.by/ru/ukaz325/> (дата звернення: 30.05.2019).

10. Закон Республики Казахстан «Об органах национальной безопасности Республики Казахстан» от 21 декабря 1995 г. № 2710 (с изменениями и дополнениями по состоянию на 18.03.2019 г.). URL : https://online.zakon.kz/document/?doc_id=1005971#pos=5;-165 (дата звернення: 27.06.2019).

11. Закон України «Про розвідувальні органи України». *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2001. № 19. Ст. 94. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/> (дата звернення: 27.06.2019).

REFERENCES:

1. Redkous V. M. Opyt zakonodatelnogo regulirovaniya kontrrazvedyvatelnoy deyatel'nosti v gosudarstvakh-uchastnikakh SNG [The experience of legislative regulation of counterintelligence activities in member states of the Commonwealth of Independent States]. *Pravo i gosudarstvo: teoriya i praktika*. 2007. № 12. S. 63-68. URL: <http://naukarus.com/opyt-zakonodatelnogo-regulirovaniya-kontrrazvedyvatelnoy-deyatelnosti-v-gosudarstvakh-uchastnikah-sng> [in Russian].

2. Zakon Respubliki Belarus [Law of the Republic of Belarus] Ob organakh gosudarstvennoy bezopasnosti Respubliki Belarus [About state security bodies of the Republic of Belarus] ot 10 iyulya 2012 g. № 390-Z. URL: <http://www.kgb.by/ru/zakon390-3/> [in Russian].

3. Federalnyy zakon Rossiyskoy Federatsii [Federal Law of the Russian Federation] O federalnoy sluzhbe bezopasnosti [About the Federal Security Service] (s izmeneniyami i dopolneniyami) ot 3 aprelya 1995 g. № 40-FZ.

URL: <http://base.garant.ru/10104197/#ixzz3xbapLLON>. [in Russian].

4. Zakon Kyrgyzskoy Respubliki [Law of the Kyrgyz Republic] Ob organakh natsionalnoy bezopasnosti Kyrgyzskoy Respubliki [On the national security bodies of the Kyrgyz Republic] ot 11 yanvarya 1994 g., № 1362-XII. URL: <http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/710> [in Russian].

5. Zakon Respubliki Uzbekistan [Law of the Republic of Uzbekistan] O Sluzhbe gosudarstvennoy bezopasnosti Respubliki Uzbekistan [About the State Security Service of the Republic of Uzbekistan] ot 5 aprelya 2018 g., № ZRU-471. URL: <http://lex.uz/ru/docs/3610937> [in Russian].

6. Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] Pro Sluzhbu bezpeky Ukrainy [About the Security Service of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrainy (VVR)*, 1992. № 27. St.382. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2229-12> [in Ukrainian].

7. Zakon Turkmenistana [Law of Turkmenistan] Ob organakh natsionalnoy bezopasnosti Turkmenistana [On the national security bodies of Turkmenistan] ot 31 marta 2012 g., №283-IV. URL: http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=56409 [in Russian].

8. Zakon Estonskoy Respubliki [Law of the Republic of Estonia] O sluzhbakh bezopasnosti [About security services] ot 20 dekabrya 2000 g. (red. ot 19.12.2007 g.). Obyavlen Prezidentom Estonskoy Respubliki 10.01.2001 g. № 974. URL: http://estonia.news-city.info/docs/sistemsw/dok_iegffb.htm [in Russian].

9. Polozhenie o Komitete gosudarstvennoy bezopasnosti Respubliki Belarus [Regulations on the State Security Committee of the Republic of Belarus]. Utverzhdeno Ukazom Prezidenta Respubliki Belarus [Decree of the President of the Republic of Belarus] ot 23 iyulya 2013 g. № 325 O nekotorykh voprosakh Komiteta gosudarstvennoy bezopasnosti [On some issues of the State Security Committee]: URL: <http://www.kgb.by/ru/ukaz325/> [in Russian].

10. Zakon Respubliki Kazakhstan [Law of the Republic of Kazakhstan] Ob organakh natsionalnoy bezopasnosti Respubliki Kazakhstan [On the national security bodies of the Republic of Kazakhstan] ot 21 dekabrya 1995 g. № 2710 (s izmeneniyami i dopolneniyami po sostoyaniyu na 18.03.2019 g.). URL: https://online.zakon.kz/document/?doc_id=1005971#pos=5;-165 [in Russian].

11. Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] Pro rozvidualjni orghany Ukrainy [About intelligence agencies of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrainy (VVR)*, 2001, № 19, st.94. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/> [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 21.06.2019.
The article was received 21 June 2019.*